

HET REEWILD.

(*Capreolus capreolus*)

Sinds de 17e eeuw werd hier en daar (na de ijstijd) weer reewild in ons land waargenomen, maar pas vanaf eind vorige eeuw is er sprake van een duidelijke uitbreiding van het reewild areaal voornamelijk afkomstig uit Duitsland. Bedroeg het aantal stuks reewild in 1954 in ons land ca. 5000 stuks anno 1985 bedraagt dit aantal ± 22.000 stuks, dank zij de jachtwettelijke regelingen en het beheer van de jagers.

Reeën zijn solitair levende, territorium vormende dieren. Buiten de bronsttijd hebben bok en geit afzonderlijke territoria die elkaar kunnen overlappen. In die tijd laten ze elkaar met rust. Soms is er ogenschijnlijk een relatie, doordat de bok reageert op een alarmsignaal van de geit en daardoor de schijn aanneemt om vrouw en kinderen te verdedigen. De betreffende geit en kalfjes hoeven in geen enkele nadere relatie tot de bok te staan dan dat de territoria gedeeltelijk samenvallen.

In de bronsttijd zoekt de bok de geiten op, maar door de solitaire leefwijze van de laatste komt het niet tot roedelvorming. De bok kan zich achtereenvolgens met verschillende geiten bezighouden. Het dagritme van een ree is verdeeld in:

- 6-7 uur voedselzoeken;
- 6-7 uur herkauwen;
- 3-4 uur rusten/slapen;
- 2-3 uur trekken;
- 1 uur sociaal contact;
- 2 uur verzorging en
- 24 uur waakzaamheid.

De activiteiten wisselen sneller dan bij het edelhert, vandaar dat reeën overdag vaker zichtbaar zijn.

Bij het reewild komt een lange opvoedingstijd voor. De geit houdt de kalfjes bij zich tot de volgende werptijd, dus iets minder dan een jaar. Dan worden ze verstoten en na het zetten van de nieuwe kalfjes ook niet meer aanvaard. Ze moeten dan verder hun eigen weg zoeken, d.w.z. zelf een territorium vestigen. De vrij korte totale levensduur van een ree in aanmerking genomen, is de opvoedingstijd zeer lang. Met het afschot van de geiten moet dus worden gewacht tot de kalfjes redelijk zelfstandig zijn, dus tot na nieuwjaar.

De reegeit is een groot deel van het jaar drachtig; de bronsttijd valt in de tweede helft van juli en de eerste helft van augustus. In het eerste deel van de drachtigheid is de vrucht nog niet in de uterus ingenesteld en ontwikkeld zich niet verder dan een kiemblaasje. Pas na november, in welke maand zich bij onbevuchte geiten weer bronstverschijnselen voordoen en zij ook nog bevrucht worden, begint de vrucht zich te ontwikkelen. In de nabronst van november verwekte kalfjes worden op de normale tijd gezet.

Het ree leeft solitair in een territorium. De territoria van bokken en geiten vallen ten dele samen; meestal is een geitenterritorium iets kleiner dan dat van een bok. De bok markeert de grenzen van zijn territorium o.a. door veegbomen en geursporen. Bij ontmoetingen met andere bokken volgt een gevecht of een uitwisseling van bedreigingen om de grens te doen respecteren.

Er zijn 3 veegperiodes:

- 1e. in (maart), april, (mei) het schoonvegen (van huid ontdoen) van het nieuwe gewei.
- 2e. in juli, tijdens de bronst. Hierbij treden verschuivingen in de territoria op; ook duiken nieuwe bokken op. De veegintensiviteit is dan zeer hoog door het uitzetten van telkens nieuwe territoria. Ook ziet men nu „slaan” in de grond bij de veegboom. (krabben met de voorlopers). Bij dit alles worden geurvlaggen uitgezet. Geurstofklieren zitten tussen de hoeven en op het voorhoofd tussen de geweastangen.

3e. in december, in de nabronst; de tijd dat de vrucht in de reegeit na de kiemrust begint uit te groeien. Soms kunnen nog onbevruichte geiten worden beslagen. Een enkele maal wordt in deze periode, als het wild zeer krachtig is, een enigzins vroegrijp kalf beslagen.

Bij ontmoetingen vermijden de dieren elkaar min of meer; dit doet zich b.v. voor op weitjes die voor enige territoria gemeenschappelijk bezit zijn. Hoe de territoria om het weitje heen liggen kan men bestuderen door op te letten op de richting vanwaar de verschillende dieren op het weitje verschijnen.

In april worden de geiten onverdraagzaam jegens de kalveren. Deze moeten een goed heenkomen zoeken. Als ze een open territorium vinden, kan dit bezet worden, anders moet het kalf uit het terrein wegtrekken. Op deze wijze worden nieuwe gebieden bevolkt.

In een bepaald gebied kunnen niet meer reeën huizen dan er territoria te vormen zijn. Wanneer door afschot en andere sterfte dan niet de gehele aanwas wordt weggenomen, vindt migratie plaats. Bij een maximale bezetting komen veel grensruzies voor, wat verontrustend werkt, de dieren in hun dagritme stoort en veel energie kost. De conditie van het wild wordt hierdoor ongunstig beïnvloed. Ook wordt, door het veelvuldig markeren van de grenzen de veegschade onevenredig hoger. Bijvoeding helpt niet tegen deze vermindering van conditie, en helemaal niet tegen de veegschade. Hier hebben bosbouw en wildbeheer beide belang bij een vermindering van de wildstand. Meer dan eens is proefvindelijk aangetoond dat een drastische verlaging van de populatiedichtheid gevolgd werd door een opvallende stijging van het lichaamsgewicht en de (gezondheids)kwaliteit.

Over de sociale betrekkingen tussen individuen van de andere wildsoorten valt weinig op te merken. Het zijn geen van alle gezellig levende dieren.

Alle planteneters zijn in principe concurrenten voor voedsel, maar door verschil in voorkeur van bepaalde voedselsoorten is de druk op verschillende begroeiingstypen niet voor alle soorten gelijk. Bij planteneters kan men twee vraattypen onderscheiden, aan te geven met de Engelse termen „Grazing” d.i. vreten van grasachtige, lage planten, en „browsing”, vreten van loof en takken van bomen en struiken. Edelhert en ree vertonen beide typen van voeding, maar in verschillende mate. Het edelhert is overwegend een „Grazer”, het ree meer een „Browser”. Onze hertenbiotopen zijn slechte reeënbiotopen. Bij ontmoetingen gaan reeën herten uit de weg.

Het reewild kent een aantal predatoren, die echter vrijwel uitsluitend de kalfjes belagen: boommarter, verwilderde kat, vos, wilde zwijn en loslopende honden. Volwassen reeën kunnen ten offer vallen aan honden, vooral als die in een groepje jagen. Hoewel geen predatie mag niet onvermeld blijven het aantal reeën dat jaarlijks ten offer valt aan het verkeer (auto's, treinen) en door verdrinking i.v.m. te hoge walkanten. Gelukkig is Waterstaat (zowel Provinciaal als Rijks-) bezig met maatregelen om deze verliezen te verkleinen.

Vreetschade van reeën is meestal veel minder van betekenis dan die van herten; de veegschade is belangrijker. Deze staat in verband met het in stand houden van territoria. Jonge, sociaal laag staande bokken vegen meer dan oude. Een veegboom moet recht zijn en kunnen zwiepen. Of kunstmatige veegbomen mogelijk zijn, is niet bekend. Wel kan men trachten door geschikt vulhout de druk op de loofhoutsoorten te verlichten.

Inventarisatie is de hoeksteen van een verantwoord wildbeheer. De te stellen eisen en de toepasbare technieken zijn afhankelijk van de wildsoort en van de grootte en het karakter van het te inventariseren terrein. Reeën kan men tellen door de sporen die de dekking binnen gaan te tellen en te verminderen met het aantal uitgaande sporen. Deze techniek is echter onbruikbaar als de wegen rondom de dekking goed begroeid of verhard zijn. Het is nodig, dat verse sporen als zodanig herkenbaar zijn. Men kan deze tellingen uitvoeren op vochtige grond in alle jaargetijden en men moet een gebied dat in biologisch opzicht een eenheid vormt, in één dag afwerken. Een andere methode is het reewild bij het uitreden uit de dekking te tellen. De beste tijd daarvoor is het voorjaar. Het is dan niet al te snel donker en het loofhout zit nog niet in het blad. Ook is het wild in deze tijd van het jaar nogal actief, daar de voedselbehoefte toeneemt en de voorraad nog klein is.

Het betreffende gebied moet in één avond en de daarop volgende ochtend en avond geïnventariseerd worden, wat in verband met de grootte ervan, een hele organisatie met talrijke, in auto's zich voortbewegende telploegen nodig maakt. Iedere telploeg krijgt een bepaald gebied toegewezen. Dubbeltellingen kunnen worden opgespoord door zo volledig mogelijke noteringen van het aangesproken wild, tijd en plaats van waarnemingen. Rekening houdend met een verplaatsingssnelheid van ca. 1,5 km/u, kan men nagaan of bepaalde groepen van gelijke samenstelling (of de solitair) ook werkelijk identiek zijn (is).

Bij eventuele voederplaatsen kan men het best tellen in het midden van de winter, als alle dieren op de voederplaatsen komen. Deze methode geeft minimum aantallen, daar er geen zekerheid bestaat dat alle dieren voor donker verschenen zijn.

Dit verhaal is geen volledig verhaal. Het is slechts een aanzet om de gedachtenvorming te ontwikkelen. Er kan nog veel worden gedaan aan de verbetering van de biotoop. Goede samenwerking met de reewildbeheerder van de met zijn aan uw jachtveld grenzende medebeheerder, kan gezien de biotoop voor het reewild, heilzaam werken voor het reewild. Vorming van reewildbeheereenheden etc. werken alle juiste beheermaatregelen in de hand.

Goede lektuur over het reewild vind u zeker bij de boekhandel en niet te vergeten bij de „Vereniging Het Reewild”. Adressen daarvan vindt u in deze catalogus.

I. Uythoven.